

WaterAid's remissvar gällande förslag till skrivelse för Policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet

23 juni 2016

Utrota extrem fattigdom startar med vatten!

Mänskliga rättigheter: Allas tillgång till rent vatten och sanitet är en mänsklig rättighet

Fattigdom: Att utrota fattigdom och hunger startar med tillgång till rent vatten och säker sanitet

Konfliktförebyggande: Bygget för fredliga och inkluderande välfärdssamhällen startar med fungerande infrastruktur för vatten, sanitet och hygien som klarar klimatförändringar.

Planetära gränser: Planeteten har bara ett vatten. Att säkra rent dricksvatten för överlevnad och motverka vattenbrist startar med resiliert vattenresursförvaltning och rättvis fördelning av vattenresurserna inom planetens gränser.

Jämställdhet: Att öka jämställda samhällen, jämlik tillgång till utbildning och minskat våld mot kvinnor startar med tillgång till rent vatten och säkra toaletter.

Hälsa: Fler dör idag av smutsigt vatten än krig. Att öka överlevnaden av barn samt kvinnor och nyfödda vid förlossningar startar med rent vatten i hälsovården. Rent vatten är även starten för hygienisk vård kopplad till SRHR och menshygien (MHM).

Ekonomisk hållbar utveckling: Hållbar produktion och anständiga arbetsvillkor startar med tillgång till vatten. Tillgång till vatten listas globalt som nyckelfaktor för hållbar produktion inom industrin.

WaterAid's övergripande kommentarer gällande förslaget till policyramverk

WaterAid välkomnar förslaget till policyramverk och tackar för möjligheten att ge våra synpunkter på detta. Inledningsvis vill vi understryka vår uppskattning över det integrerade angreppssättet som ramverket grundar i. Vi välkomnar att skrivelsen tydligt utgår från de mänskliga rättigheterna, rättighetsperspektivet, hur människor som lever i fattigdom ser på utveckling samt planetära gränser.

WaterAid välkomnar också att dessa perspektiv kompletteras med tre tematiska perspektiv som innebär konfliktförebyggande, jämställdhet samt miljö och klimat i linje med de globala målen och principerna i Agenda 2030.

Vi rekommenderar vad gäller skrivelsens upplägg och text att förtydliga och utveckla följande;

- Vi ser att skrivelsen skulle vinna på att skrivelsens grundläggande perspektiv ovan utvecklas tydligare under egna rubriker.
- Förtydligande behövs hur detta ramverk förhåller sig till handlingsplanerna för den feministiska utrikespolitiken.
- Texten skulle vinna på att prioriteras efter grundläggande behovsperspektiv när orsaker listas. Eftersom ett av huvudsyftena med ramverket är fattigdomsbekämpning behöver texterna då det gäller både orsakssammanhang och förslag på åtgärder genomgående hitta metod för prioritering. Annars tappas fattigdomsperspektivet bort. Vi föreslår att ordningen justeras efter grundläggande mänskliga behov för överlevnad som tillgång till vatten, mat och därefter social trygghet m.m.
- Eftersom skrivelsen hänvisar till och utgår från mänskliga rättigheter rekommenderar vi att de mänskliga rättigheterna regeringen avser listas i bilaga till skrivelsen eller under respektive område. Vad gäller vatten och sanitet som mänsklig rättighet önskar vi att referens läggs in till "Resolution A/RES/64/292. United Nations General Assembly, July 2010", samt "General Comment No. 15. The right to water. UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights, November 2002."

Vi rekommenderar att vikten av att bekämpa den globala vatten- och sanitetskrisen ges tydligare plats i ramverket;

Vi välkomnar att skrivelsen tydligt kopplar till Agenda 2030 och de 17 globala målen. Vi ser att vattenperspektivet finns med - men frågan om universell tillgång till rent vatten och sanitet samt rättvis fördelning av planetens gemensamma vattenresurser som har stor bäring för att nå flertalet av de övriga globala målen förtjänar tydligare plats i ramverket.

Det globala målet 6 som innebär allas rätt till vatten, sanitet och hygien till 2030 har direkt koppling till att utrota fattigdom och hunger i de alla fattigaste samhällena. Rent vatten och sanitet är en

förutsättning för överlevnad, fysisk hälsa, livsmedelssäkerhet, stabil välfärd och ett drägligt liv. Målet är även en förutsättning för att nå nästan alla andra SDG mål. Vi rekommenderar därför att vattenperspektivet -utöver miljö och klimatmässig hållbar utveckling - listas som relevant även för 1) fredliga och inkluderande samhällen, 2) produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor, 3) internationell handel och hållbara investeringar, 4) global jämställdhet 5) jämlik hälsa och 6) utbildning.

Vi rekommenderar att utvidga fattigdomsanalysen gällande extrem fattigdom;

Vi välkomnar att regeringen föreslår en mångdimensionell syn på fattigdom där en icke jämställd fördelning av makt, resurser och möjligheter lyfts som en grundläggande problematik. Men vi ser att fattigdomsanalysen samtidigt behöver tydliggöra att extrem fattigdom handlar om brist på grundläggande mänskliga behov av resurser som vatten, mat och trygghet. Detta är inte tydligt i analysen och därmed tappas fokus på att bekämpa fattigdom.

Fattigdomsanalysen - och möjligheterna att bekämpa fattigdom genom utvecklingssamarbetet - behöver tydligare koppla till den globala vattenkrisen. Brist på tillgång till vatten och sanitet är en fråga om liv eller död. Ramverkets analys över hur fattigdomen i världen ser ut behöver sambandet mellan extrem fattigdom och avsaknad av tillgång till vatten, sanitet och hygien (WASH) tydliggöras.

*Vi rekommenderar att policyramverkets centrala utgångspunkter under kapitlen uppmärksammar värdet av att verka för **ökade förutsättningar** för att nå målen:*

Vi delar målen som listas under avsnitten. Men saknar helt skrivningar om vikten att det svenska utvecklingssamarbetet ska verka för **ökade förutsättningar för att nå målen**. Detta skulle öppna för breda och integrerade möjligheter att arbeta mot målpuppfyllelse från olika sektorer.

Vad gäller vatten, sanitet och hygien (WASH) behöver dokumentet genomgående kompletteras i skrivelsen och har förslag i bifogad bilaga. I korthet handlar det om att integrera möjligheterna av de **ökade förutsättningar** som vatten, sanitet och hygien genererar för de övriga globala målen. Vi saknar detta perspektiv genomgående vad gäller **utmaningar, möjligheter och vad gäller de centrala utgångspunkterna**.

Vi rekommenderar att skrivelsen tydliggör WASH som viktig förutsättning för att minska extrem fattigdom, minskad hunger, ökad hälsa och hygienisk vård kopplad till SRHR och menshygien, ökad utbildning, ökad jämställdhet, friskare vattenekosystem, resilianta - och hållbara samhällen och friska vattenekosystem.

WaterAid's specifika synpunkter gällande avsnitten:

1. Framtida möjligheter och utmaningar i en omvärld i förändring

Vi välkomnar att ramverket listar den globala vattenkrisen som ett område med utmaningar och möjligheter. Både utmaningarna och möjligheterna behöver bli mer konkreta i texten.

Enligt WHO (Key facts from JMP 2015 report) kommer det nya SDG målet 6 som slår fast universell tillgång till rent vatten, sanitet och hygien inte nås utan mycket skarpare fokus på den orättvisa tillgången mellan grupper som rika, fattiga, stad och land eller marginaliserade grupper gentemot genomsnittliga invånare. Bättre och diversifierad data behövs som identifierar olikheterna för att bemöta utmaningarna rätt. WaterAid ser att detta är ett perspektiv som passar väl in ramverket rättighetsperspektiv.

Vi rekommenderar därför att Sverige inom ramen för utvecklingssamarbetet ska tydliggöra att en stor *möjlighet* att minska extrem fattigdom och öka jämställdhet finns genom att aktivt stödja processer som syftar till att öka tillgång till rent vatten, sanitet och hygien där behovet är som störst för familjer, skolor, hälso- och sjukvård och arbetsplatser.

Vi upplever hela stycket som ostrukturerat då orsaker som listas kommer utan prioriteringar. För att behålla kopplingen till fattigdomsbekämpning skulle texten vinna på tydliga rubriker, att de orsaker som listas bakom utmaningarna listas utifrån ett behovsperspektiv utifrån mänskliga grundläggande behov och att möjligheterna under respektive område tydliggörs bättre.

Fokus på fattigdomsbekämpning och extrem fattigdom har tappas bort. Genomgående nämns social trygghet som första "åtgärden" före grundläggande fysiska behov för överlevnad som vatten, toaletter och föda. Vi föreslår att "grundläggande infrastruktur" listas innan social trygghet och övriga viktiga områden listas. Det är en prio ordning som vi ser borde vara i hela dokumentet.

Förslag på text som täcker upp avsaknad av WASH i den här analysen finns bifogat.

2. Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

Här rekommenderar vi att tydliggöra vikten av WASH för flickors förutsättningar till utbildning. Idag saknar 1 av 3 flickor i världen skoltoalett och många slutar i skolan vid mens. Flickor ska inte hindras/diskrimineras genom bristande investeringar i vatten och sanitet på skolor. Vi önskar detta uppmärksammas under detta stycke eftersom det har betydelse för demokrati.

3. Global jämställdhet

Vi välkomnar målsättningarna. Vi ser dock att dokumentet varken i text eller i centrala utgångspunkter täcker behovet av stärkta och ökade förutsättningar för ökad jämställdhet. Utan detta perspektiv är det svårt att nå de högre satta målen. Något som inledningsvis nämns som viktigt. Därför rekommenderar vi att utveckla detta i kapitlet.

Ramverket behöver tydliggöra att kapacitetförstärkningar till fysisk infrastruktur som gynnar jämlik och rättvis tillgång till resurser är viktiga för att uppnå jämställda samhällen. Ökade förutsättningar för jämställdhet genom infrastruktur berör många områden. Vi ser att det är i de fattigaste samhällena WASH saknas och flickor och kvinnor drabbas hårdast. Från vårt perspektiv handlar det om att infrastruktur som frigör kvinnors tid på vatteninsamling, minskad risk för överfall genom säkra toaletter. Mens är en del av vardagen för hälften av världens befolkning. Idag saknar globalt 1 av 3 skolflickor toalett och många i de fattigaste samhällena slutför aldrig sin utbildning i skolan. Skoltoaletter ökar flickors möjligheter att slutföra utbildning vid mens och är därmed en förutsättning för jämställda samhällen. Vi rekommenderar därför att avsnittet hänvisar till SDG mål 6.

För att öka kvinnors egenmakt behövs ökade förutsättningar till utbildning lyftas upp som en central utgångspunkt.

Vi rekommenderar: Att det svenska utvecklingssamarbetet ska verka för ökade förutsättningar för jämställdhet genom att stärka kvinnors och flickors möjligheter att slutföra grundskoleutbildning.

Vi rekommenderar att policyramverket bör knyta in det svenska löftet om sanitet till 60 miljoner människor till 2030 som regeringen gjorde 2015 i NY.

Vi rekommenderar: Att Sveriges utvecklingssamarbete aktivt ska bekämpa fattigdom och verka för ökad jämställdhet för flickor och kvinnor i de mest fattiga samhällena genom ökad tillgång till vatten, sanitet och hygien.

4. Miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling och hållbart nyttjande av naturresurser

Klimatförändringar är vatten!

Här rekommenderar vi att frågan om vatten som resurs och vattensäkerhet ges ökat utrymme i eget stycke. Vi ser även att frågan om vikten av att integrera klimat och vattenförvaltningspolicys för ökad klimatresiliens i låginkomstländer som drabbas hårdast av klimateffekterna behöver lyftas. Vi rekommenderar även att lyfta in rättighetsperspektivet och rättvis fördelning av vattenresursen.

Vi rekommenderar att i de centrala utgångspunkterna tydligare lyfta följande för att bättre motsvara ambitionerna i "targets" under SDG 6 gällande hållbar och rättvis vattenresursförvaltning;

-Sverige ska verka för minskade vattenföroreningar och att hav, kustvatten och marina varas och nyttjas genom hållbar förvaltning.

– Sverige ska bidra till ökad integrering av klimat och vattenpolicys, vattensäkerhet och minskad vattenbrist genom skydd och restaurerande av vattenekosystem samt genom stärkt, och integrerad, hållbar och resilient vattenresursförvaltning .

- Utvecklingssamarbetet ska verka för öppen dialog mellan invånare och regeringar gällande lösningar för rättvis fördelad vattenanvändning i olika sektorer genom hela produktionskedjan med särskild hänsyn till att tillgång till rent vatten är en mänsklig rättighet.

5. Fredliga och inkluderande samhällen

Vi välkomnar skrivningarna. Frågan om vikten av offentlig infrastruktur som säkrar människors grundläggande behov behöver stärkas. Smutsigt vatten dödar idag fler än krig. 650 miljoner människor saknar tillgång till rent vatten, 2,3 miljarder en säker toalett. Vi rekommenderar att frågan om regeringars ansvar gällande grundläggande infrastruktur som bl.a. tillgång till rent vatten, sanitet och hygien (SDG6) samt vikten av att stärka länders kapacitet att integrera klimat- och vattenpolicys för att möta klimatförändringar läggs in i avsnittet.

6. Inkluderande ekonomisk utveckling

WaterAid rekommenderar att lyfta in tydligare fokus på fattigdomsbekämpning, mänskliga rättigheter, säker infrastruktur, vikten av friska invånare och vattenekosystem i avsittet. Satsningar på WASH på arbetsplatser är viktigt för hygien, ekonomisk lönsamhet och kvinnors möjligheter att arbeta även under mens.

Vi rekommenderar att en central utgångspunkt listar vikten av att det svenska utvecklingssamarbete ska verka för ökat internationellt samarbete – och kapacitetsbyggande stöd till de fattigaste samhällena för stöd till vatten och sanitetsrelaterade aktiviteter och program som vattneffektivisering, rening av avfallsvatten och återvinning. Stöd till att lokala samhällens ökade delaktighet i vatten och sanitetsförvaltning är också viktigt.

7. Jämlik hälsa

Vi uppskattar och välkomnar att vatten och sanitet uppmärksammas som central utgångspunkt.

I konsekvens med detta rekommenderar WaterAid;

1. Att hänvisning till SDG6 läggs in under de mål som listas som relevanta för hälsa. S. 33.
2. Att "hygien" läggs till i texten samt i den centrala utgångspunkten, i linje med SDG6, "(By 2030, achieve access to adequate and equitable sanitation *and hygiene* for all and end open defecation, paying special attention to the needs of women and girls and those in vulnerable situations"):

Vi rekommenderar utvecklad central utgångspunkt;

”Tillgång till rent vatten, sanitet och hygien samt tillräcklig, säker och näringsriktig mat, liksom säker tillgång till hållbar energi, spelar en viktig roll för hälsa. Detta ska återspeglas i svenskt utvecklingssamarbete.

Genom ändra till säker tillgång till hållbar energi omfattar utgångspunkten - förutom att hållbar energi utan klimatpåverkan är viktig för hälsa- att även jämn och säker tillgång till energi/elektricitet inom sjukvården är viktig för säker vård som operationer och förlossningar.

Förutsättning för all fysisk hälsa är vatten, sanitet och hygien. Vi ställer oss frågande till att regeringens bedömning (s 33) helt saknar den insikten. Vi rekommenderar därför följande tillägg;

- Att brist på vatten, sanitet och hygien listas som en av de orsaker som inleder stycket om vad som har negativ inverkan på människors hälsa.
- Att WHO uppskattar att 50 % av undernäringen i världen beror på kroniska diarréer, invärtes maskar och andra infektioner som är orsakade av smutsigt vatten, bristande sanitet och hygien.
- Att WASH och SRHR länkas samman. Vad gäller stycket om SRHR s. 33 rekommenderar WaterAid att Sveriges utvecklingssamarbete tar tydligt steg och listar rätten till WASH i samband med rätten till SRHR och menshygien. WaterAid ser att en viktig del av förutsättningarna för att stärka kvinnors rätt att bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion handlar om rätten till säker och hygienisk hälsovård kopplad till SRHR och MHM. Det handlar om rätten till hygienisk hälsovård med rent vatten vid förlossningar och aborter. Grundläggande tillgång till rent vatten, säker sanitet och hygien är en pusselbit som inte kan hoppas över om kvinnor ska ha makt över sin reproduktiva hälsa. Finns inget rent vatten inom sjukvården riskerar kvinnor sina liv vid ohygieniska ingrepp. 1000 tals kvinnor dör i onödan i samband med förlossningar och aborter på grund av smutsigt vatten och bristande hygien vid ingreppen. Vi ser att Sverige har en viktig roll att internationellt driva frågorna om hygienisk SRHR och hygienisk mensvård (MHM)

Förslag till central utgångspunkt: Svenskt utvecklingssamarbete ska bidra till att öka tillgången till rent vatten, säker sanitet och hygien på hälsoinrättningar och skolor för ökad hälsa med speciellt fokus på flickors och kvinnors hälsa, SRHR och menshygien samt förlossning- och mödravård.

Stycket om smittsamma sjukdomar s. 34. Vi rekommenderar att lägga in text om att insatser för WASH har också stor betydelse globalt för minskad smittspridning av sjukdomar.

8. Utbildning och forskning

Vi välkomnar de centrala utgångspunkterna som har fokus på innehåll och kvalitet av utbildning. Vi saknar koppling till jämställdhetsperspektivet och en central utgångspunkt om insatser för menshygien för att säkra flickors deltagande i utbildningar. Idag saknar 1 av 3 flickor globalt skoltoalett och diskrimineras från att kunna slutföra sina studier. Vi saknar en tydligare central utgångspunkt i linje med att "Sverige ska agera för jämställda förutsättningar för flickor ta del av och slutföra utbildningar."

Avslutningsvis, WaterAid välkomnar regeringens förslag till policyramverk med vikten på ett integrerat angreppssätt för att bidra till den globala utvecklings- och hållbarhetsagendan, vilket är föredömligt och nödvändigt .

Som formulerats ovan, samt i bifogad bilaga, ser vi dock att det svenska utvecklingssamarbetet behöver grunda i en tydligare linje vad gäller att lyfta och integrera vattnets roll för att nå de globala målen. För att ge människor i de allra fattigaste samhällena förutsättningar till ett värdigt liv behöver frågorna om tillgång till rent vatten, säker sanitet och hygien samt rättvis tillgång till vatten ges tydligare plats och integreras i ramverket.

Med vänliga hälsningar,

Cecilia Chatterjee-Martinsen

Jenny Fors

Generalsekreterare,
WaterAid Sverige

Ansvarig policy och påverkan
WaterAid Sverige